

הרפת בחולדה בשנת תשי"ד

מהשרות להזרעה מלאכותית. ימנע אכזבות בעתיד.

מספר הראשים גדל בשנת תשי"ד, לפרות הירידה הקלה במספר הפרות החולבות, וחזקה עלי שבשנים הקרובות תחול הרחבת הרפת מתוך גידול עצמי. התרחבות זו הכרחית, כדי לייצל את העבודה במכון החליבה ההולך ונבנה.

יש לציין שבשנה הנידונה לא היתה כל תמותה של עגלות בגיל הרך.

השנה התבלטה לא רק העליה בשיווק החלב בכלל, אלא גם צמצום השימוש בחלב במטבח שהיה, כנראה, גדול יתר על המידה בשנים שעברו. על יסוד הבקורת נוכחנו בעליונותן של פרות היבוא ובנותיהן, בכמות החלב וגם בכמות השומן, ובל יטעה אותנו אחוז השומן הנמוך יותר. הפרסים בעד עודף שומן אינם מצדיקים לעת עתה את הסלקציה בכיוון זה: נטפת פרות המצטיינות בכמות החלב, כל עוד השומן נשמר בגבולות מתקב-לים על הרעת.

בשנת תשי"ד הגיע פולמוס הויכוח בין אנשי המספוא ובין הרפתנים לשיאו. ולא אצלנו בלבד; בכל רחבי הארץ התנהל הויכוח בחריפות יתרה מעל דפי העתונות המקצועית. אחד כותב נגד המרעה הזרוע מכיוון שהרפתנים משום-מה אינם יודעים להתאים את שעות הרעיה למזג האויר הנוח לפרות ומע-נים את הבהמות בשעות החום, ללא צל ומים. השני רואה ביציאה למרעה "גאולה" ממש מהתלות בעובדי הטרקטור הקוצרים ומהחצרן המוביל. אחד עושה חשבון של מספר הדונמים לפרה בתנאי מרעה מחד גיסא, ובתנאי גידול מספוא לקציר מאידך גיסא, ומוצא יתרון בשיטה זו או אחרת. השני עושה חשבון של כמות המים ליחידת מזון ומגיע למסקנה הפוכה. "עת לרעות ועת לקצור", אך הרבה דיו יתבזבז עד אשר יגיעו לשביל הזהב שית-

בסקירתי לשנת תשי"ג כתבתי: "ואמנם אני משוכנע כי הרפת שלנו נמצאת בקו עליה, אף אם היא סמויה מהעין". אביא, איפוא, מספרים אחדים ואציין עובדות אחדות המאש-רות את דברי הנ"ל. עדרנו לא גדל בשיעור ניכר, ומספר הפרות אף פחת במקצת, אולם בולטת ההתקדמות בהעלאת התנובה הממ-צעת: בשנת תשי"ג עמדה התנובה הממוצעת בעדרנו על 3450 ק"ג ובתשי"ד עלינו ל-3880 ק"ג. רחוקים אנו אמנם מה"שיאים" עליהם אנו שומעים בזמן האחרון, אבל אין זה גורע מחשיבות ההתקדמות וההבראה בענף המצטיירות לנגד עינינו. אביא עוד מספר שלדעתי מבליט ביתר שאת את השתפרות המצב מבחינה כלכלית: כוונתי לתנובה הממ-צעת ליום כלכלה של פרה. בתשי"ג עמדה תנובה זו על 9,5 ק"ג ובשנת תשי"ד העלינו תנובה ממוצעת זו ל-10,4 ק"ג. מספר ימי העבודה לפרה ולשנה היה 26,3; כמות החלב הכללית — 325 אלף ק"ג ויוצא שלכל יום עבודה יצרנו 148 ק"ג חלב.

מהם הגורמים שסייעו לשיפור המצב? אזכיר בראש וראשונה את השינוי שחל בהור-נת הפרות ובגישת עובדי המספוא לבעיה כולה. למדנו לקח מהכשלון של תשי"ג (כשהוזנה של הפרות היתה מבוססת על מרעה זרוע) ונסתייענו הפעם בגידולי עזר, כגון סלק ואספסת.

הסלקציה בעדר, אף היא נותנת אותותיה, אף כי היא מתבטאת בשני הכיוונים — לחיוב ולשלילה. הצד החיובי הוא — העלאת התנובה הממוצעת והצד השלילי — עיכוב בהתרחבותו של עדר הפרות. אך יש יסוד לתקווה שבקרוב ייפסק הבירור הרדיקלי בעדר.

כך למשל, הפסקנו כליל את מכירת העג-לות, על אף הביקוש החזק מצד ישובי הס-ביבה, מתוך הנחה שהשימוש בפרים משובחים

הטרקטור של החצר אינו יכול לפתור את הבעיה. נחוצה גישה מיוחדת, שאין לדרוש אותה אלא מעובד קבוע, אשר עבודתו לא תהיה פחות חשובה משאר העבודות ברפת.

אכן, יש ויש עוד מקום לשיכלולים, שיפורים ותיקונים, גם אם סיכום שנת החשבון האחרונה מעודד במידה מסוימת. בביצועם ייבחנו הרפתנים, אנשי המספוא והנהלת המשק.

יוחנן

חולדה תשס"ז

קבל על דעת הרפתנים ואנשי המספוא כאחד. תהיה השיטה שלפיה ננהג אשר תהיה — אם נבצע את התכנית במלואה, תבוא ההצלחה בשיטה זו או האחרת.

לדעתי עלינו לחזור לנוהג הישן ולקבוע עובד מיוחד שיקבל על עצמו את הדאגה להגשת המזון ולריפוד הסככות. הדבר האחרון חשוב באופן מיוחד כדי שלא ייהפך הרפד העמוק לכוץ עמוק. בשום פנים לא נוכל להמשיך בשיטה הנהוגה עד כה, והיא — לזרוק אחת לשבועיים מיטען קש לכל סככה. גם עובד

משק האכר בניו-זילנד

ההתירה להגדלת הפריזון במשק האכר בניו-זילנד הביאה כבר להישגים כאלה, שנחשבו לפני שתיים-שלוש עשרות שנים כדמיוניים בהחלט. משפחת האכר, ללא כל עבודה שכירה, מטפלת בעדר בן 50 עד 100 פרות חולבות. מגדלת עשרות חזירים ומייצרת את רובו של המספוא בצורת מרעה, שחת ותחמיץ. גודל היחידה המשקית נע בין 250 ל-600 דונם. הישגים אלה נתאפשרו הודות למיכון התכליתי של רוב העבודות. החליבה מבוצעת בביתני חליבה מיוחדים, שהמבנה שלהם הוא פשוט וזול אלא שהציוד וכל הסידורים הפנימיים הם תכליתיים ביותר. החלב מוזרם בצנורות מהעטין ישר לקנקנים או לבריכת החלב שבמחלבה. אין מבזבזים זמן ל"גמירת" החליבה בידים. מחוץ (אינדיקטור) של זכוכית שהורכב על מכונת החליבה מראה את קצב זרימת החלב ליד כל פרה והמטפל בפרות יודע לפי זה מתי להפעיל את הגמירה באמצעות המכונה עצמה. אכרי ניו-זילנד כמעט שביערו את מחלות העטין לחלוטין. הפרות אומנו יפה לכניסה לבית-החליבה ויציאה ממנו ללא הדרכת בני-אדם; במקרים מסוימים משתמשים בכלבים לצורך הבאת הפרות מחלקות מרעה מרוחקות לביתן החליבה. בביתני החליבה החדשים אין רואים עוד את העמודים השונים התקועים ברצפה לצורך החזקת מיתקני החליבה וסוגרי הפרות; כל אלה מחוברים לתקרת הביתן וכל המיתקנים נראים כתלויים בחלל הביתן. ביתני החליבה הם על פי רוב ל-6 עמדות ונוחים לטיפול של 100–120 פרות.

בתקופת החורף, בעונה הקרה ביותר, מקיימים "חופשה" כללית בענף הרפת — לאדם ולבהמה גם יחד. זוהי תקופת היובש בעדר; וההרבעות מכוונות לכך שרובו של העדר יתייבש לקראת עונת החופשה. אף המחלבות הכפריות — רובן נסגרות לתקופה זו.

אין פלא, איפוא, שהאכר הניו-זילנדי יכול להתחרות בשוקי החמאה והגבינה המרוחקים ממנו אף למעלה מרבעה של קילומטרים.